

Libris användargrupp katalogisering 2024-04-04

Mötesdatum och tid: 2024-04-04

Närvarande:

- Harriet Aagaard, sammankallande, Kungliga biblioteket
- Ingrid Dannberg, BTJ
- Kristin Ericson, Göteborgs stadsbibliotek
- Lia Fallenius, Stockholms universitetsbibliotek
- Daniel Flood, Kungliga biblioteket
- Pär Johansson, Musik- och teaterbiblioteket
- Sara Johansson, Umeå stadsbibliotek
- Anna Lindqvist, Stockholm stadsbibliotek
- Katja Naischtein, Kungliga biblioteket
- Olof Osterman, Kungliga biblioteket
- Helena Rydberg, Malmö universitetsbibliotek
- Erik Svanström, Lunds universitet, HT-biblioteken
- Carin Anell, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 6
- Liv D'Amelio, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 5 och 6
- Katarina Synnermark, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 5 och 6
- Johanna Berglund, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 2
- David Södergren, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 2
- Tuija Drake, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 4
- Linda Jerrewing Strömberg, Kungliga biblioteket, adjungerad punkt 4

1. Föregående minnesanteckningar

Minnesanteckningarna godkändes och lades till handlingarna.

2. Librisdagen 6/11

Johanna Berglund och David Södergren Medin, Libriskoordinatorer, informerade om Librisdagen som planeras till 6 november 2024. Planering av dagen pågår och de önskade höra mer om vad användargruppen ansåg om programmet. Det kommer att vara möjligt att

delta digitalt. Workshops i olika ämnen planeras, bl.a. kring Libris sök, att arbeta med Librisdata, mångspråk och praktiskt arbete med verk. Eventuellt kommer någon workshop även kunna erbjudas till de som deltar digitalt.

Libriskoordinatorerna visade statistik över katalogisering i Libris 2022-2023. Den visar tydligt att ett fåtal större bibliotek står för den största mängden katalogisering i Libris.

Libriskoordinatorerna bad användargruppen svara på en enkät med frågan ”Var/hur får du information om Libris?”.

3. AI och katalogisering

Diskussion om AI i katalogiseringsarbetet utgick bland annat utifrån Lars Iselids webinarium om användning av Chatgpt för katalogisering i Libris som hölls 2024-03-27. Lars är katalogisatör och systembibliotekarie från Umeå universitetsbibliotek. Tyvärr finns inte webinariet inspelat och alla i användargruppen hade inte haft möjlighet att delta. Lars använde Chatgpt för utländsk litteratur i de fall det inte vara möjligt att importera en post och menade att han sparade tid jämfört med att göra en enkel katalogpost vid beställning. När boken anlände uppdaterade han posten. Han hade då nytta av att fält redan finns för t.ex. DDK och genre/form i katalogposten och ändrade i dessa.

Harriet har testat Chatgpt med den mall Lars använt för att få en JsonLD-fil som kan importeras till Libris katalogisering. Det fungerar bra, men kräver att information kopieras och klistras in från t.ex. förlagets hemsida. Se bilaga 1 för tester.

Olof har katalogiserat boken och konstaterade att det var ganska mycket som behövde ändras. Daniel menade att det borde vara lika enkelt att klistra in data i en mall som att be Chatgpt göra en JsonLD –fil. Det beror förstås på vad man är mest van att göra. [Olofs post i Libris](#).

Harriet menade att vid katalogisering av en bok vore mest tidsbesparande för katalogisatörer att kunna generera en post utifrån en boks titelsida. Det är [ett projekt som det belgiska nationalbiblioteket](#) arbetat med och presenterat på IFLA 2023. De har utnyttjat Microsofts Power Platform och AI för att söka upp och samla information som katalogisatören annars själv skulle behöva leta upp och skriva in (titelsidor, VIAF, ISNI mm.). Liknande funktionalitet i Libris skulle effektivisera katalogarbetet. För ämnesord och klassifikation har de använt [Annif](#).

Harriet har tidigare huvudsakligen tittat på AI och klassifikation eftersom hon är ansvarig för klassifikation på KB. Det tyska nationalbiblioteket började tidigt med att generera DDK i förkortad form och detta har diskuterats vid flera möten för [EDUG \(European DDC Users Group\)](#). Harriet och Olof har deltagit i ett [AI projekt för att generera DDK med Librisdata](#) tillsammans med Koraljka Golub, forskare på Linnéuniversitetet, och Osma Suominen, Finska nationalbiblioteket. Projekt gav goda insikter inför ett nytt projekt.

Att generera full DDK är inte lätt, men det finns allt bättre generativa AI-modeller. Det är lättare att generera ämnesord. Ofta brukar man generera i enlighet med ett ämnesordssystem. KB har istället haft ett projekt där man genererat ämnesord helt utan koppling till ett ämnesordssystem som Svenska ämnesord.

Harriet har också testat att be Chatgpt att föreslå deweykoder. Det är lurigt eftersom både relativt bra deweykoder föreslås och koder som är helt felaktiga eller att gammal praxis föreslås. Ett exempel på detta är att föreslå 921 för en personlig biografi. Tidigare stod koden

för biografi över filosofer, men idag är standardmodellen att lägga till T1—092 till ett ämne. Det kräver alltså att katalogisatören har god kunskap om deweyklassificering. Det finns också frågetecken över de rubriker som Chatgpt beskriver deweykoderna med. De stämmer inte med DDK, varken på svenska eller på engelska.

4. Libris sök

Tuija Drake gav en presentation om arbetet med att ersätta Libris webbsök. Arbetsnamnet är Libris sök. Det är inte ett projekt med ett slutdatum, utan görs inom ramen för löpande utvecklingsarbete. Libris webbsök kommer inte att släckas ner förrän funktionalitet i Libris webbsök som ska föras över finns i nya Libris sök.

En första betaversion mot QA-miljön är tänkt att lanseras 29 maj. Den ska ha en grafisk profil, frågespråk och möjlighet till vidaresökning, stöd för omslagsbilder samt grundläggande texter på svenska och engelska. Gränssnitt och funktioner byggs på i omgångar. Den tekniska infrastrukturen bygger på Libris XL och uppdateringar kommer att ske i realtid.

Den och senare betaversioner kommer att vara utgångspunkter för fortsatta diskussioner om funktionalitet. Den enkät som gick ut via Libris webbsök besvarades av 1600 personer. Svar om användning stämmer bra med statistik över användning som finns. Under året kommer Libris sök att tas upp på bland annat Bok- och bibliotek samt på Librisdagen 6 november.

Användargruppen tog upp olika söksituationer när de behöver eller föredrar att gå till Libris webbsök istället för att stanna i Libris katalogisering. Sökning i Libris Katalogisering har förbättrats, men behöver förbättras ytterligare.

Lia går ofta till Libris webbsök här hon arbetar med DIVA eftersom man ser detaljer bättre.

Harriet tycker det är lättare att jämföra två poster i Libris webbsök.

Ingrid föredrar Libris webbsök vid jämförelse av delar i en serie/flerbandsverk där målgruppen varierar.

Problem med Libris fjärrlån som i finns kopplad till webbsök är sökning på och visning av diakritiska tecken. Detta kommer inte att ändras i nuvarande tjänst.

Annat som önskas i en ny tjänst är

- Att lättare kunna göra komplicerade sökningar
- Tips på färdiga sökningar som också visar vad som kan göras
- Bättre möjligheter att avgränsa, t.ex. på målgrupp eller att utesluta digitala medier.
- Möjlighet till boolska sökningar
- Annan möjlighet att enkelt kombinera sökningar
- Möjlighet att lägga till vissa posttyper istället för att få allt på en gång. Det kan gälla e-plikt, förhandposter mm.

På sikt behöver export från Libris XL få en mer förenklad MARC-form för att minska komplexiteten i vidareutvecklingen av Libris och utnyttja möjligheter med länkade data. Tuija hoppades att Libris sök blir en morot som får fler bibliotekssystem att lämna MARC.

5. Katalogfråga

Liv D'Amelio och Katarina Synnermark från RDA-redaktionen undrade hur 8XX används i lokala kataloger. I MARC kan man hålla ihop delar i serier med hjälp av 8XX där man anger en auktoriserad sökingång för serien. Fältet kan användas även när det inte finns en fastslagen auktoriserad sökingång i en seriehuvudpost.

NB har slutat med det men använder ni fortfarande metoden för era lokala system?

Exempel:

Författarserie på originalspråk

Seriemedlemskap / Seriemedlemskap:

/ Ingår i serie / Instans / Instans av Verk / Verk / Har titel / Titel / Huvudtitel: Millenium

/ Ingår i serie / Instans / Instans av Verk / Verk / Medverkan och funktion / Primär medverkan / Agent: Länka till entitet: Larsson, Stieg, 1954-2004

/ Ingår i serie / Instans / Instans av Verk / Verk / Medverkan och funktion / Primär medverkan / Agent / Funktion: Länka till entitet: Författare (aut)

/ Serieuppgift: Millenium

MARC21: 8XX #a #t

Författarserie i översättning

Seriemedlemskap / Seriemedlemskap:

/ Ingår i serie / Instans / Instans av Verk / Verk / Har titel / Titel / Huvudtitel:

LasseMajas detektivbyrå

/ Ingår i serie / Instans / Instans av Verk / Verk / Medverkan och funktion / Primär medverkan / Agent: Länka till entitet: Widmark, Martin, 1961-

/ Ingår i serie / Instans / Instans av Verk / Verk / Medverkan och funktion / Primär medverkan / Funktion: Länka till entitet: Författare (aut)

/ Ingår i serie / Instans / Instans av Verk / Verk / Språk: Länka till entitet: Franska

/ Serieuppgift: Léo & Maya détectives

Flera i användargruppen svarade att man inte använder 8XX för att hålla ihop serier som inte har seriehuvudpost. Det är för tidskrävande och svårt att upprätthålla, särskilt för utländska serier. I vissa lokala kataloger går det inte heller att visa upp.

Särskilt folkbiblioteken uttryckte ett behov av att hålla ihop skönlitterära författarserier och visa upp läsordningen. Det är dock svårt eftersom det inte är ovanligt att vissa delar i serien har serieuppgift medan andra inte har det. Uppgiften kan också skilja sig åt i olika delar. Idag kan man använda ett anmärkningsfält för att visa vilka delar som ingår i en serie samt läsordningen men den metoden är inte heller optimal. En bättre lösning vore önskvärt.

6. Metadatabyrån

Carin Anell informerade om nya Metadatabyrån som nu är publicerad som en [betaversion](#). Den kommer att ersätta nuvarande Metadatabyrån under våren. Lanseringsdatum är preliminärt 27 maj. Publicering har skjutits upp av tekniska skäl, men det är bra för redaktörerna som då får mer tid att uppdatera texten.

Erik hade skickat in en önskan om att ändringar i Metadatabyrån ska vara tydliga. Liv och Katarina som tillhör redaktörerna, förklarade att regeländringar alltid publiceras som nyheter, men att ändringar av formuleringar som görs för att tydliggöra anvisningarna inte anges. Under arbetet med Metadatabyrån har flera redaktörer gått en kurs i klarspråk och arbete med att skriva enkelt och tydligt pågår. Anvisningarna kompletteras med fler och belysande exempel. Att markera alla nya formuleringar som ändrade skulle vara omfattande och det finns inte någon ändringshistorik kopplad till Metadatabyrån.

Carin visade hur man prenumererar på nyheter i både nuvarande Metadatabyrån och i den nya Metadatabyrån.

På föregående möte efterlyste Erik information om vad som gäller vid gallring av det sista beståndet - ska posten då tas bort? Frågan har diskuterats på enheten Metadata och nationalbibliografin. Carin visade att svar om detta länge funnit i Metadatabyråns FAQ. Där står: "Du behöver inte ta bort poster utan bestånd. De kommer att städas maskinellt. Det gäller inte dubblettposter. Dessa ska du ta bort när du har flyttat beståndet till den post som ska vara kvar." Diskussion uppstod om vad som gäller för dubbletter som katalogisatören har skapat av misstag. Ska de tas bort eller inte? Enligt anvisningarna ska de tas bort men detta behöver kontrolleras ytterligare. Gäller instruktionen fortfarande? Användargruppen tyckte att texten borde vara ännu tydligare. Carin visade en ny sida i nya Metadatabyrån, med rubriken Hantera poster i Libris. Där finns länkar till information om dubbletter, poster utan bestånd, ändringsmeddelanden med mera – så att informationen ska vara lättare att hitta.

7. Övriga frågor

- **CXZ, ny funktionalitet**

Erik undrade när den nya funktionaliteten för CXZ kommer att gå i produktion. Harriet svarade att det ännu inte finns ett datum och att biblioteken kommer att få information när det närmar sig. Det är viktigt att den nya funktionaliteten då börjar användas av alla bibliotek.

Anna önskade att funktionen för att välja bort DDK-klassifikation kommer tillbaka. Den var kopplat till automatiska utskick och behöver utvecklas på nytt. Det är därför oklart när och om det kommer att ske.

Påminnelse. Efter verksutbrytningen skickas CXZ vid ändring i ett verk till alla bibliotek som har instanser länkade till verket.

- **Export av poster efter verksutbrytning**

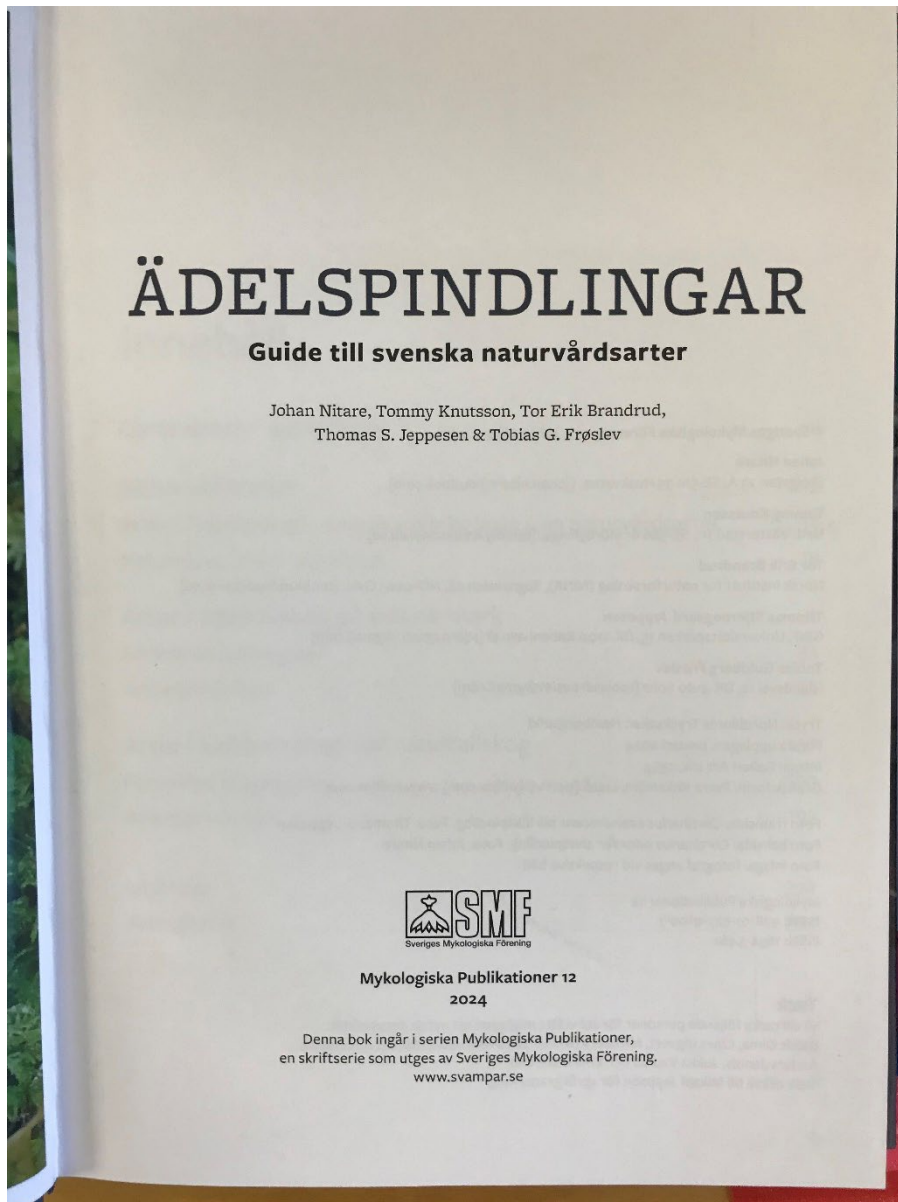
Katja berättade att exporter till biblioteket av poster efter verksutbrytningen ännu inte gjorts. Vid tester har ett fåtal buggar upptäckts som måste rättas. Biblioteken kommer att bli informerade inför exporten.

Minnesanteckningar:

Harriet Aagaard, sammankallande

Bilaga 1

Titelsida

Posten i Libris som JsonLD

```
"@graph": [
  {
    "@id": "https://libris.kb.se/4nbn7njc2r982fxh",
    "@type": "Record",
    "created": "2024-04-03T10:45:48.914+02:00",
    "modified": "2024-04-03T10:45:48.914+02:00",
    "mainEntity": {
      "@id": "https://libris.kb.se/4nbn7njc2r982fxh#it"
    },
    "recordStatus": "marc:New",
    "controlNumber": "4nbn7njc2r982fxh",
    "encodingLevel": "marc:PartialPreliminaryLevel",
    "descriptionCreator": {
      "@id": "https://libris.kb.se/library/S"
    },
    "descriptionLanguage": [
      {
        "@id": "https://id.kb.se/language/swe"
      }
    ],
    "marc:catalogingSource": {
      "@id": "https://id.kb.se/marc/CooperativeCatalogingProgram"
    },
    "descriptionConventions": [
      {
        "@id": "https://id.kb.se/marc/Isbd"
      },
      {
        "code": "rda",
        "@type": "DescriptionConventions"
      }
    ],
    "descriptionLastModifier": {
      "@id": "https://libris.kb.se/library/S"
    }
  },
  {
    "@id": "https://libris.kb.se/4nbn7njc2r982fxh#it",
    "@type": "Print",
    "extent": [
      {
        "@type": "Extent",
        "label": [
          "302 pages"
        ]
      }
    ],
    "hasTitle": [
      {
        "@type": "Title",
        "subtitle": "guide till svenska naturvårdsarter",
        "mainTitle": "Ädelspindlingar"
      }
    ],
    "copyright": [
      {
        "date": "©2024",
        "@type": "Copyright"
      }
    ],
    "mediaType": [
```

```

    {
      "@id": "https://id.kb.se/term/rda/Unmediated"
    }
  ],
  "instanceOf": {
    "@type": "Text",
    "language": [
      {
        "@id": "https://id.kb.se/language/swe"
      }
    ],
    "genreForm": [
      {
        "@id": "https://id.kb.se/marc/Novel"
      },
      {
        "@id": "https://id.kb.se/term/saogf/Romaner"
      }
    ],
    "contentType": [
      {
        "@id": "https://id.kb.se/term/rda/Text"
      }
    ],
    "contribution": [
      {
        "role": [
          {
            "@id": "https://id.kb.se/relator/author"
          }
        ],
        "@type": "PrimaryContribution",
        "agent": {
          "@type": "Person",
          "givenName": "Nitare",
          "familyName": "J"
        }
      },
      {
        "role": [
          {
            "@id": "https://id.kb.se/relator/photographer"
          }
        ],
        "@type": "Contribution",
        "agent": {
          "@type": "Person",
          "givenName": "Bruno",
          "familyName": "Mazodier"
        }
      }
    ] [Harriet glömde att ta bort detta från Lars Iselids mall]
  ],
  "classification": [
    {
      "code": "843.",
      "@type": "ClassificationDdc",
      "edition": "full",
      "editionEnumeration": "23/swe"
    }
  ]
},
"carrierType": [

```



```

    {
      "@id": "https://id.kb.se/term/rda/Volume"
    }
  ],
  "publication": [
    {
      "date": "[2024]",
      "year": "2024",
      "@type": "PrimaryPublication",
      "agent": {
        "@type": "Agent",
        "label": [
          "Sveriges Mykologiska Förening"
        ]
      },
      "country": [
        {
          "@id": "https://id.kb.se/country/swe"
        }
      ]
    }
  ],
  "identifiedBy": [
    {
      "@type": "ISBN",
      "value": "9789152791097"
    }
  ],
  "issuanceType": "Monograph",
  "responsibilityStatement": "Nitare J"
}
]
}

```